

Sámal í Búðinum 75 ár:

Eitt langt lív við skiftandi tíðum

Sámal Heldarskarð er søgufróður maður, sum veit at siga frá skiftandi tíðum, — bæði teim góðu og vánaligu. Hann telist millum fremstu skilamenn bæði á sjógvi og landi

Í dag 5. apríl verður Sámal Heldarskarð vanligi róptur Sámal hjá Oyra-Kristoffur ella Sámal í Búðinum í Klaksvík 75 ár.

Foreldrinir at Sámal vóru bæði av Norðoyri. Oyra-Kristoffur var føddur og uppvaksin millum Garðarnar á Norðoyri meðan kona hansara Malena var ættað úr Niðristovu á Norðoyri.

Í 1929 giftist Sámal við Hannu dóttir Sigríð og Jóhannes í Búðinum. Tey búsettust í Búðinum og ta yngra ættarliðið hefur tí kallað hann Sámal í Búðinum meðan tey eldru ofta róptu hann Sámal hjá Oyra-Kristoffur.

Sámal veit nógv frá einum longum lívi við skiftandi tíðum. Hann veit bæði um góðar og vánaligar tíðir. Um tíðir tá friður ráddi og um tíðir tá bæði himmal og hav stóðu í ljósum loga og bardagi millum lond sett sín óhugnaliga dám á tilveruna bæði á sjógvi og landi. Sámal hefur upplivað tær stóru broytingarnar í føroyska samfelagnum. Hann livdi við í hesum broytingum — var sjálvur við til at fremja hesar broytingar við at leggja tryggar lunnar undir framburðin her á landi.

Sámal hefur eitt sera gott minni og dugur heilt óvanliga væl at siga frá hendingum undir fyrra heimsbardaga. T.d. tá hann sum smádrongur á Norðoyri saman við javnaldrum var úti á týskum kavbátum sum var kominn inn á Borðoyavík at umvæla eitt brek. Ørindini hjá Sámal og hinum var at heita á kavbátamanningina um at kava og kom uppafur tá teir fóru út aftur av Vikini. Hetta gjørdur teir.

Burtur úr hesi kavbátavittjan spurdist annars ein stuttlig søga. Segan sigur, at tá oyramenn, sum teir

fyrstu komu út til kavbátin, kom ein týskur hermaður upp at heilsa teimum. «Germany» segði týskarin. Men tá segdu oyramenn kortanei. Hetta eru ikki gerðamenn. Teir eru ikki á fótum so snimma á morgni. Vit eru oyramenn.

So at siga alla sína tíð hefur Sámal livað og virkað á havinum. Hann fór til sjós sum blaðungur.

landsbuktini um mánaðarskiptið februar/mars í 1938. Tað vóru tvær ódnir við einum millumbili uppá seks timar. Klaksvíksskipið Fossanes gekk burtur í tí seinnu ódnini. Sámal hefur sagt mær, at tá tann seinna ódnin leikaði harðast gjørdi Guddi á Dalinum honum greitt, at hetta var teirra seinasta. Hesum komu teir ikki livandi burtur úr. Men Polar-

mjørka. Tað var helst teirra bjarging.

Seinni fór Sámal við trolara. Hansara fyrsti trolaratúrur var sum stýrimaður hjá Mortan í Hvannasundi við trolaranum Urd. Leiðin gekk eystur undir Bjarnoyyna. Komnir á fiskileið hendi tað at Mortan í Hvanna-

skipaslogum og hefur roynt allar veiðuhættir. Talið av útróðradøgum, sum Sámal hefur lagt aftur um, er heldur ikki so litið. Og síðani hann fór um tey sjeiti hefur hann fleiri ferðir verið á norðhavinum.

Í 1943 royndi Atlantsfarið við gørunum undir Ís-

slitið verið ein heil bók. Skal eg hinvegin lýsa persónin við fáum orðum má sigast at hann hefur verið eitt reystmenni. Djárvur, raskur og ágrýtin. Hann telist millum fremstu skilamenn bæði á sjógvi og landi. Sámal er bliddigur og prátingarsamur og av allar bestu frásøgumonnunum.

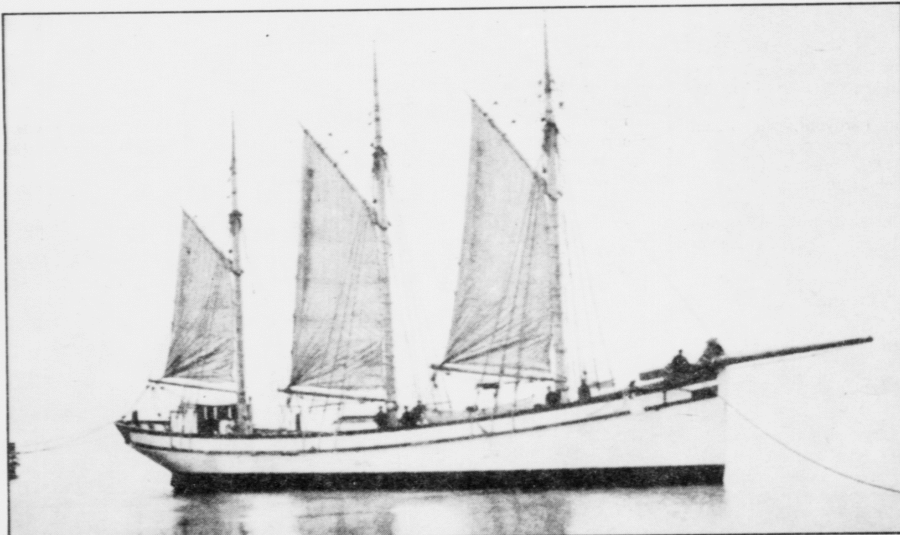
Hóast Sámal hefur verið nógv burtur alt livið, so hefur hann kortini havt stóran áhuga fyri samfelagsviðurskiptum og politiskum spurningum. Politiskt hefur Sámal verið javnaðarmaður tey seinastu 40 árin. Sum slíkur hefur hann verið heilhartur, hollur og trúgvur.

Sum eg nevndi í fyrstuni giftist Sámal við Hannu dóttir Sigríð og Jóhannes í Búðinum. Eftir drúgva sjúkralegu doyði Hanna fyrri umleið einum ári síðani. Hetta var ein svárur missur hjá Sámal. Hanna og Sámal fingi sjei børn harav tey seks eru á lívi. Sámal gongur til arbeiðis av og á og ofta er hann at siggja á cyklu. Tá er hann á veg til ella frá traðarstykkinum norðuri í Ánunum. Har dámar Sámal væl tá veðrið er gott.

Tá eg var yngri rópti eg tey Hanna-gumma og Sámal-gubbi. Eg fari at enda hesa føðingardagsgreinina við at ynskja Sámal-gubba hjartaliga tillukku við teimum 75 árunum og vóna at tær verða unt nógv góð ár afturat. Og síðani lati eg skaldið Hans A. Djurhuus siga tað seinasta:

Tit, sum við ári hendi so mangan ódnardag á hesum strondum lendu við hógv og góðum lag, tit veiddu fisk av grunni og slitu hungursband, fyri hvønn plink, tit funnu, tit bygdu hetta land.

Ein guðssonur

Bardagaárin var Sámal skipari við Atlantsfarinum. Teir sigldu til Íslands at keypa fisk, og síðan til Bretlands at selja. T.d. var Atlantsfarið í sjónum á veg úr Bretlandi til Føroyar tá klaksvíksskipið Ekliptikka ikki spurdist aftur og sigldu alt strekkið úr Bretlandi til Føroya í kolasvørtum mjørka. Tað var helst teirra bjarging

Á ungum árum tók hann skiparapróg og sigldi síðani sum skipari og stýrimaður við ymskum skipum og ymskum trolarum. Sámal hefur livað og virkað á havinum áðrenn seinna heimsbardaga, øll bardagaárin og mong mong ár eftir hetta.

Sámal í Búðinum ella Sámal hjá Oyra-Kristoffur hefur av sonnum mangt alið køvt sum tikið verður til. Sum stýrimaður á Polarfarinum, har Guddi á Dalinum, ið var giftur við mostur hansara, var skipari, upplivdi Sámal tær minnlugu ódnirnar í Med-

farið reið stormin av.

Bardagaárin -- sigldi Sámal sum skipari á Atlantsfarinum. Hendan sigling var sera vandamikil. Teir sigldu upp til Íslands at keypa fisk. Hesin fiskur varð síðani fluttur á bretska markaðin. T.d. var Atlantsfarið í sjónum á veg úr Bretlandi til Føroyar tá klaksvíksskipið Ekliptikka ikki spurdist aftur. Um hesa hending hefur Sámal sagt mær, at teir vóru eitt samdøgur framman fyri Ekliptikku, og at teir sigldu alt strekkið úr Bretlandi til Føroyar í kolasvørtum

sundi gjørdist sjúkur. Hann varð settur í land í Noreg har hann doyði. Hóast Sámal ongatið hevði sæð eitt trolaður, gjørdist hansara fyrsti túrus sum trolaraskipari ein sannur roktúrur. Seinni var Sámal stýrimaður á Tróna í Gøtu og Eiriki Jalli. Hann var eisini skipari á Barmi.

Tá vit siggja burtur frá tí seinasta nýggja í føroyskari fiskivinnusøgu hefur Sámal roynt alt á hesum øki. Hann hefur roynt á øllum leiðum føroyingar kendu. Hann hefur verið við øllum

landi. Ein dagin fingi teir trossan um skrúvuna. Tá vóru ongir frosmenn at heita á. Men Sámal fór sjálvur niður í skrúvhólið at fáa trossan av aftur. Hann leyp á bláman. Kom upp at blása nakrar ferðir og so var trossin leysur. Eina ferð tað var sjakut í veðrinum slóð Sámal út í fullum útbúna. Hóast skipið lá og andevdi upp imóti ættini megnaði Sámal at bjarga sær inn aftur sjálvur.

Skuldi eg skrivað alt tað, sum kundi verið skrivað um Sámal hjá Oyra-Kristoffur, vildi úr-